

De oplossing

De ideale bevolkingsgrootte

Als we niet (te veel) willen raken aan onze levenskwaliteit en indien we willen dat iedereen een even comfortabel leven kan hebben dan moeten we streven naar een kleinere menselijke bevolking op onze planeet. Met hoeveel mensen we juist moeten zijn hangt af van hoe duurzaam we willen zijn, hoeveel welvaart we elk ter beschikking willen hebben en hoeveel ruimte we willen overhouden aan de natuur. Deze grootte is moeilijk te bepalen maar als referentie gebruiken we twee maatstaven: de duurzame bevolking en de optimale bevolking.

Duurzame bevolking

De ecologische uitdaging kunnen we oplossen door te streven naar duurzame bevolkingsgroottes. Deze term verwijst naar een bevolkingsgrootte die in evenwicht is met haar omgeving: het verbruik en vervuiling van de mensen kan voorzien en verwerkt worden door de omgeving waar die mensen wonen. Deze bevolkingsgrootte varieert in functie van de plaats waar die bevolking zich bevindt: een vruchtbaar en een natuurrijk stuk land kan meer mensen ondersteunen dan een woestijn. De '[overshoot index](#)' geeft u een beeld van deze grens per land.

Optimale bevolking

Als we op een menswaardige manier de ecologische en sociale uitdagingen willen oplossen moeten we streven naar 'optimale bevolkingen'. Deze maatstaf houdt rekening met een relatief hoge en gelijke voetafdruk voor iedereen. Hierdoor is de grens van de optimale bevolking nog lager dan de duurzame grens. Sommige schatten dat een wereldbevolking van maximum 2 miljard mensen een 'ideale' grootte is (vandaag zijn we met 7,6 miljard). Iedereen zou dan beschikken over alle nodige middelen om zijn potentieel volledig tot ontplooiing te brengen terwijl er voldoende ruimte is voor een sterke en diverse natuur.

Kleinere gezinnen

“Overbevolking is zo'n diepgaand probleem dat ieder van ons zich moet afvragen wat we eraan kunnen doen.”

- Dan Brown (1964)

Indien we naar een kleinere bevolking willen evolueren dan is hiervoor maar één menswaardige manier, namelijk het geboortecijfer beperken zodat het aantal geboorten kleiner blijft dan het aantal overlijdens. In de praktijk wil dit zeggen dat het fertiliteitscijfer (aantal kinderen per vrouw) onder het vervangingsaantal (twee) moet blijven: koppels zouden dus gemiddeld maximaal twee kinderen mogen hebben.

Maar deze maatregel moet vrijwillig gebeuren (dus niet zoals het bekende één kind politiek van China) en daarom het belang om mensen te sensibiliseren rond overbevolking: ze moeten zelf

overtuigd geraken dat kiezen voor een kleiner gezin voordelig is voor iedereen (ook voor de natuur). Voor diegene die al overtuigd zijn is er maar één boodschap: je eigen gezin zo klein mogelijk houden en het onderwerp ter sprake brengen bij familie en vrienden.

Bewustmaking

*“Het thema overbevolking moet, om te beginnen, gewoon simpelweg op de agenda komen.”
- Anne Provoost (1964)*

Mensen die niet overtuigd zijn dat ze hun voortplantingsgedrag moeten aanpassen om hun eigen kinderen een betere toekomst te geven komen met verschillende argumenten. Om deze mensen bewust te maken is het belangrijk om deze argumenten te kunnen weerleggen. Hieronder de meest gebruikte argumenten.

- **Het ethisch argument:** mensen beweren dat het hun recht is om te kunnen kiezen hoeveel kinderen ze mogen hebben. Hierbij vergeten ze dat hun persoonlijke keuze maatschappelijke en zelfs planetaire gevolgen hebben. Als iedereen 4 kinderen zou willen hebben dan wordt de wereld op termijn onleefbaar. Ze moeten dus hun reproductiedrang beperken om de vrijheid en rechten van toekomstige generaties en de natuur te vrijwaren.
- **Het natuurlijk argument:** sommige mensen beweren dat kinderen hebben gerechtvaardigd is omdat het natuurlijk is. Deze redenering houdt geen steek aangezien vermoorden en verkrachten ook natuurlijk gedrag is en dus ook moreel gerechtvaardigd zou zijn. Maar er is niets mis mee met kinderen hebben op zich maar wel met het aantal kinderen: de bevolking laten toenemen (door meer als twee kinderen te hebben) terwijl de wereld al overbevolkt is, is wel problematisch.
- **Het culturele argument:** godsdiensten en andere culturele tradities stimuleren mensen om veel kinderen te hebben. Door selectie zijn enkel de meest 'reproductieve' godsdiensten en culturen overgebleven: meer is beter is hun redenering. Mensen die deze argumentatie gebruiken vinden hun overtuiging en tradities belangrijker dan het voortbestaan van hun maatschappij (terwijl het net in hun belang is om hun maatschappij in stand te houden).
- **Het sociale argument:** een dalende bevolking zou leiden tot 'vergrijzing' en dus een probleem vormen voor onze maatschappij. Dit is uiteraard niet zo: als je je eigen pensioen betaalt heeft een dalende bevolking geen enkele invloed op het pensioensysteem en de extra kosten voor de gezondheidszorg zouden opgevangen worden door de verminderde kosten in het onderwijs (aangezien er relatief minder kinderen zijn). Het enige gevolg is dat een groter aandeel van de actieve bevolking in de 'senioren' economie zal moeten werken.
- **Het economische argument:** minder mensen wil zeggen minder consumptie en productie en dus minder omzet en economie. Een dalende bevolking is een nachtmerrie voor de meeste economen maar we moeten niet vergeten dat de economie maar zo groot moet zijn als de bevolking. De economie staat in dienst van de bevolking (en niet andersom) en oneindige groei in een eindige wereld nastreven is onmogelijk.

- **Het geografische argument:** *overbevolking is enkel een probleem in Afrika en Azië (of arme landen).* Overbevolking is een probleem overal ter wereld: in arme landen omdat daar de bevolkingsaan groei het grootst is en in rijkere landen omdat daar het verbruik per capita hoog is. Maar omdat stabilisatie van de wereldbevolking de eerste stap is moet er wel extra aandacht besteed worden aan landen waar het fertiliteitscijfer hoger is dan twee.

Duurzame ontwikkeling

“In tegenstelling tot plagen in de middeleeuwen of huidige ziektes die we nog niet voldoende kennen, is de moderne plaag die overbevolking is wel op te lossen met kennis en middelen die we al bezitten. We missen niet voldoende kennis over de oplossing, maar we missen een globaal begrip over de ernst van het probleem en educatie voor de miljarden die er het slachtoffer van zijn.”

– Martin Luther King (1929 – 1968)

Naast bewustzijn en sociale druk spelen er ook andere factoren een rol in het beslissingsproces van mensen om al dan niet kinderen te hebben. Dit is vooral zo in arme landen en om die reden moet er veel aandacht gaan naar de duurzame ontwikkeling van die landen, vooral naar onderwijs, gezinsplanning en armoedebestrijding.

Onderwijs en vrouwenrechten

Wanneer vrouwen goed onderwijs krijgen hebben ze meestal kleinere gezinnen. Bijvoorbeeld: Afrikaanse vrouwen zonder opleiding hebben gemiddeld 5,4 kinderen terwijl diegene die hoger onderwijs gedaan hebben gemiddeld slechts 2,2 kinderen hebben. Meer vrouwenrechten zorgen ook voor kleinere gezinnen. Vrouwen worden minder afhankelijk van de autoriteit van hun man of van hun omgeving en kiezen dan vrijwillig voor minder kinderen. Er is ook een sneeuwbal effect: wanneer ze kleinere gezinnen hebben kunnen ze ook hun economische situatie verbeteren en dus sneller uit de armoede geraken.

Toegang tot gezinsplanning

Elke man en vrouw moet kunnen kiezen hoeveel kinderen ze willen. Om die vrijheid te hebben zijn er naast rechten en onderwijs nog andere belangrijke factoren. Zo is ook gemakkelijke toegang tot voorbehoedsmiddelen belangrijk en moet de sociale druk op vrouwen om kinderen te hebben verminderen. In vele landen worden vrouwen nog steeds gedwongen om veel kinderen te hebben, ofwel door hun man ofwel door de traditionele waarden van hun gemeenschap.

Armoedebestrijding

Wanneer er meer middelen beschikbaar zijn kan een maatschappij gemakkelijker goed onderwijs voorzien en voor een betere gezondheidszorg zorgen. Een betere gezondheidszorg leidt tot een lagere kindersterfte en paradoxaal genoeg leidt dit tot minder kinderen. Beter onderwijs en de zekerheid van een goede gezondheid geeft de mens ruimte om zich verder te ontwikkelen waardoor ze sneller voor een klein gezin kiezen.